

Till Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Strategiskt program för nyttjande av tillkommande fakultetsanslag

1. Bakgrund

Institutionen har tagit del av den omfattande granskning som genomförts av fakultetens och IPKLs nuvarande verksamheter genom RED19, genom rapporten från fakultetens IAB och de förslag till utformning av ett strategiskt program som uttrycks i PM från fakulteten (GU2019/3110) och nyttjat dessa insikter i arbetet som uppkommit under hösten genom den betydande ökningen av fakultetsmedel. Dessa dokument ger goda förutsättningar för strategiskt arbete med planering för de kommande tre åren.

I tillägg till denna dokumentation har IPKL under hösten genomfört en tämligen omfattande intern granskning av den egna forskningsverksamheten och våra behov för framtiden, främst genom samtal med institutionens disputerade medarbetare och samtliga forskningsledare. Vi instämmer i den analys som framkommer i dokumenten ovan om att rekryteringen till institutionen varit styrd av de behov som uppkommit genom expansionen av vårt utbildningsuppdrag, framför allt inom förskolläraryrket. Vi vill också påpeka att det inte funnits något realistiskt alternativ till denna strategi i ljuset av hur snabbt utbildningsuppdraget ökade. Vi ser därför fram emot en situation där institutionens behov granskas utifrån samspelet mellan undervisning, forskning och samverkan.

Den interna granskning som genomförts av den egna forskningsverksamheten under hösten för att skapa underlag för bedömning av vår kompetens för forsknings- och utvecklingsarbete har skett genom följande initiativ:

- (i) Viceprefekten för forskning har genomfört enskilda samtal med nyanställda och/eller nydisputerade (i huvudsak sedan 2015) inom lektorsgruppen (drygt 20 personer) i syfte att utröna a) forskningsintressen, pågående arbeten och framtida inriktning, b) deltagande i och tillgång till våra forskningsmiljöer och intellektuell gemenskap (vid seminarier, vid arbete med ansökningar, möjligheter till samförfattande av vetenskapliga arbeten med seniora kollegor mm), och c) möjligheter till biträdande handledarskap inom forskarutbildningen. Som komplement har vi också gått igenom publiceringen i GUP.
- (ii) Prefekten och viceprefekten har genomfört samtal med institutionens samtliga forskningsledare (hit har vi initialt räknat alla docenter och professorer) i syfte att få en bild av hur de uppfattar sina forskningsgemenskaper, deras styrkor/svagheter och behov av utveckling. Dessa samtal har rört hur man idag definierar sin

forskningstematik, hur den bör utvecklas och vilka behov man ser inom de egna fälten av ytterligare medarbetare. Diskussionen har också gällt mer övergripande frågor om hur man uppfattar institutionens forskningsprofil mer i allmänhet, gruppens internationella profil och kopplingar till institutionens utbildningar.

(iii) Dessa frågor har under hösten diskuterats vid allmänna IPKL-möten, inom ramen för DOP-gruppen, forskningsrådet och IR.

2. Analys

De synpunkter som framkommit genom denna omfattande informationsinsamling bildar, tillsammans med ovannämnda dokument, utgångspunkten för den analys och de åtgärder som föreslås nedan. Det kan också konstateras att det som framkommer genom samtalen med lektorsgruppen och forskningsledarna överensstämmer med de flesta av de synpunkter som framförs i RED19 och i IABs rapport. Nyanställda lektorer har i viss utsträckning haft svårigheter att identifiera hur våra forskningsgemenskaper är organiserade och några har tyckt det varit svårt att på allvar komma in i en gemenskap med rimligt liknande intressen. Samtidigt har de i praktiken haft små möjligheter att göra detta mot bakgrund av det omfattande undervisningsuppdraget. Den kritik som framförs i dokumenten om att beskrivningarna på hemsidan av de nuvarande forskningsgrupperna inte är uppdaterade och informativa bekräftas också i dessa samtal. Institutionen har haft som mål att inarbeta kompletta akademiska miljöer (KAM) som princip och intressegemenskap, och tre olika KAM-grupper med ansvariga koordinatörer inrättades under perioden fram till 2017. Detta ledde dock till inlåsning av seminarieverksamhet och aktiviteter mellan forskningsgrupper, vilket gjorde att denna organisering löstes upp och koordinatörerna avskaffades. Istället uppkom möjligheter att skapa mer dynamik i formeringen av kollegier och seminarierier. Fortfarande råder dock oklarheter kring hur de olika organisationsprinciperna för vår forskning hakar i varandra och hur seminarier, kollegier och forskningsgrupper ska relatera till KAM som intressegemenskaper. Detta har lett till att vår profil framstår som oskarp inåt såväl som utåt. Att åtgärda detta problem och skapa en beskrivning av vår forskning som är begriplig och attraktiv både inifrån organisationen och för en utomstående läsare är centralt i det nuvarande arbetet.

Vi är medvetna om att de tillkommande fakultetsmedlen bygger på den sedan länge etablerade idén om kompletta akademiska miljöer som integrerar forskning, utbildning och samverkan. Enligt vår mening svarar den forskning som för närvarande bedrivs väl mot vårt utbildnings- och samverkansuppdrag. Det finns naturligtvis alltid behov av att fylla luckor och några sådana definieras nedan, exempelvis att uppmärksamma fritidshemmets roll och ansvar som miljö för barn och ungdomar. Vi ser också behov att stärka några forskningsområden/-teman som idag inte är systematiskt organiserade.

Som en del av våra prioriteringar vill vi också påpeka att IPKL tidigare erhöll två anslag (om 500 tkr var) för strategiskt arbete från fakulteten. Det ena rör arbete med inriktning mot lekresponsiv undervisning i förskolan och det andra lärande, lärares arbete och IT. Arbetet med att utveckla dessa strategiska teman pågår för närvarande. Dessutom erhöll senare båda dessa forskningsintressen stöd från VR och Forte, dels för en forskarskola med inriktning

lekresponsiv undervisning i förskolan (VR), dels för två forskningsprojekt om digitalisering och lärares arbete (VT och Forte).

Arbetet under hösten har pekat på *utvecklingsområden* som gäller alla våra forskningsverksamheter. Ett utvecklingsområde som diskuterats är *praxisnära forskning*. IPKL bedriver projekt av detta slag som kommer till oss genom kontakter med skolor, förskolor och andra aktörer. Vikten av sådan forskning inom vår sektor framgår också av Skolforskningsinstitutets forskningsagenda och de så kallade ULF-medlen, där just praxisnära forskning finansieras, och där medarbetare vid IPKL varit framgångsrika i att söka och erhålla medel. Vi menar att som en del av vårt profilerarbete måste vi bli mer systematiska i att utveckla de möjligheter för samverkan som praxisnära forskning erbjuder och mer systematiskt använda sådana uppdrag för inskolning i vetenskapligt arbete eller som inslag i postdokforskning. Detta är ett angeläget arbete som också kommer att ge utdelning i form av nätverk med olika avnämare/samarbetspartners. I denna strategiska fråga har institutionen redan tagit ett initiativ genom att uppdra åt Ingrid Henning-Loeb att tillsammans med Magnus Karlsson granska framgångsrika modeller för praxisnära forskning inom samhällsvetenskaperna vid GU och andra lärosäten. Detta arbete avrapporteras under vt20.

Internationalisering är också ett mer allmänt utvecklingsområde. Institutionens forskning är internationell vad gäller publicering, deltagande i internationella organisationer och i internationella projekt. Vi rekryterar doktorander internationellt och vi bedriver också i viss utsträckning forskarutbildning i nordiska samarbeten. Vi behöver dock utöka vår medverkan i internationellt finansierad forskning genom deltagande i projekt finansierade av nordiska och europiska finansiärer. Många av de forskningsområden vi har—förskola, ungdomsforskning, lärande och IT—lämpar sig för sådana samarbeten. Att förstärka närvaron i aktiviteter av detta slag är en viktig uppgift för institutionens forskargrupper och ett ansvar för forskningsledarna.

Samtalen om vilka behov inom forskningen som prioriteras inifrån organisationen pekar på vikten av att *rekrytera fler doktorander* till de olika miljöerna. Vi instämmer således i fakultetens skrivningar kring vikten av sådan rekrytering. För IPKLs del gäller också att handledningskapaciteten är god och att disputerade forskare behöver erfarenheter av handledning för vidare meritering. I tillägg finns klart uttryckta behov av att ge *lektorsgruppen utökade möjligheter till forskning och anslagssökande*. Vi vill här påminna om att strukturen i vår lektorsgrupp innebär att vi har många nyanställda som inte haft möjligheter till vidare forskning efter disputation. Dessa lektorer företräder dessutom forskningsintressen som breddar vår profil. En slutsats av detta är att vi i nuläget framför allt ser ett behov av att göra det möjligt för denna grupp att bedriva forskning i rimlig omfattning och att på detta sätt definiera in sig i våra mer generiska forskningsåtaganden.

3. Institutionens målsättningar inklusive motiv

Vid institutionen finns för närvarande fyra större forskningsgemenskaper som definierar verksamheten och som är synliga utåt. En av dessa rör förskolan som institution, dess professionsutövning, kvalitet och utveckling. En andra rör förskolan, dess didaktik och barns

lärande inom olika områden. En tredje rör lärande och IT i (för)skola, högre utbildning och samhälle. Den fjärde grupperingen rör barndom, ungdom kultur och lärande (BUKL) och arbetar med barn- och ungdomsvetenskaplig forskning där centrala teman är segregation i samhället och ungas utsatthet i skolan. Utöver dessa sedan länge etablerade grupper, som i stor utsträckning har KAM-karaktär, finns det olika gemenskaper med metodiska, teoretiska och innehållsliga intressen. Samtalen visar också att många personer rör sig över och deltar i olika sammanhang, vilket är positivt. Diskussionerna har visat att det finns behov av att klargöra dessa gruppers profil och ansvarsområden. Detta innebär både att tydliggöra forskningstematiken och att kommunicera den inåt och utåt. Det finns också ett behov av att pröva nya områden för forskning som svarar mot institutionens profil, kompetensen hos lärar- och forskarkollektivet och som dessutom svarar mot utbildnings- och samverkansuppdraget. För att uppfylla dessa krav kommer institutionens forskning att organiseras i termer av *forskningsteman*. De fyra grupper som nämnts ovan utgör egna sådana forskningsteman och i tillägg kommer vi att under vt 20 precisera ytterligare minst två nya teman.

Befintliga forskningsteman vid IPKL

1. Förskolan som institution, dess professionsutövning, kvalitet och utveckling
2. Förskolans didaktik och barns lärande
3. Lärande och IT med inriktning mot skola, förskola och högre utbildning (LIT)
4. Barndom, ungdom, kultur, lärande (BUKL)

För BUKL, som är mycket framgångsrik vad gäller externa medel, och som dessutom överlappar med Segerstedtinstitutet i forskningsintressen och projekt, gäller att forskningen i första hand rör ungdomar. I samtal med ledningen för denna grupp har framkommit att forskningstemat i framtiden preliminärt ska definieras som *Ungdomar i utsatthet* (eller likn). Forskarna i denna gemenskap har kunskapsintressen som riktar sig mot ungdomar, utsatthet, segregation, maktrelationer, genus, skolavhopp, extremism, brottsprevention mm.

Mot bakgrund av att institutionen har ett stort antal relativt nydisputerade lektorer med för vår profil intressanta kompetenser, och att det finns forskningsledare vars intressen och forskning inte fullt ut täcks av dessa teman, kommer institutionen under våren att genomföra ett utvecklingsarbete där nya forskningsteman formuleras. Inventeringen av kompetenser och forskningsintressen ger vid handen att ett av dessa skulle kunna formuleras som *Barndom* (med något tillägg), *Barn och Barndomar* eller liknande. Detta forskningstema (5) har en internationell förebild i området childhood studies. Tänkbara forskningsområden här är barn i utsatta sociala miljöer (frågor om omhändertagande, vårdnadstvister, rättsliga åtgärder, barns rättigheter mm), barn och migration (barn i asylprocesser [deltagande i skola, förskola mm, ensamkommande barn]), barn, språk och identitet i komplexa samhällen, barn som inte deltar i förskola/skola (hemmasittare mm), barns villkor i ett globalt perspektiv (barns rättigheter, tillgång till skola och andra resurser i olika delar av världen, komparativa intressen), barn, kultur och fritid (tillgång till rika fritidsaktiviteter), barn och nätet (sociala aktiviteter, lärande, mobbning, kränkningar, hot mm). Detta forskningstema har börjat ta tydligare gestalt de sista åren, bland annat genom de nystartade kollegierna *Barn och barndomssociologiska kollegiet* samt *Global childhoods*.

Ytterligare ett forskningstema där institutionen har kompetens skulle preliminärt kunna formuleras som *Bildningspraktiker i utbildning och samhälle* (6). Här ryms de forskningsintressen som handlar om folkbildning, högre utbildning och högskolepedagogik, vuxnas lärande, livslångt lärande, professionsutveckling och workplace learning m fl.

Detta leder till att institutionens forskning i framtiden kan beskrivas i termer av dessa sex teman (se bilaga 1). För teman 1-4 innebär detta att medlemmarna får se över exakt hur man vill formulera sitt tema (på svenska och engelska) och att man gör en kärnfull beskrivning som sammanfattar tematiken på ett koncist sätt. Det kan också vara lämpligt att man inledningsvis under vt20 diskuterar och fastställer hur man vill arbeta i mer konkret mening. För de två tillkommande forskningsteman (5 och 6) genomförs ett utvecklingsarbete under våren där tematiken preciseras och lämpliga rubriker formuleras. Intresset för att delta i dessa forskningsteman undersöks.

För samtliga forskningsteman gäller att seniora forskare (professorer), mid-career anställda (lektorer, docenter) och early-career anställda (postdoks, doktorander, forskare) ska ingå. Forskningsteman får själva avgöra hur man vill organisera sitt arbete vad gäller seminarier, forskningsgrupper och konkreta arbetsformer, vilka befintliga kollegier och seminarier som behöver integreras, koordineras och eventuellt reorganiseras. När detta är bestämt, inlämnas en beskrivning till institutionsledningen av strukturen i verksamheten. Temanas aktiviteter följs upp och dialog förs med ledningen årsvis.

I anslutning till ovanstående ska det också påpekas att forskningsteman inte har skarpa gränser. Distinktionen mellan barn och ungdom är exempelvis oklar och ska inte användas på ett uteslutande sätt. Projekt inom flera av temana kan handla om barn och ungdomar där frågeställningarna förutsätter detta. Det är vidare önskvärt att aktiviteter är övergripande och att seminarier och andra aktiviteter är öppna för alla medarbetare. Det finns redan idag grupper/gemenskaper som exempelvis har metodiska/teoretiska intressen och som fungerar över dessa teman. Många medarbetare deltar dessutom i olika gemenskaper.

4. Prioriteringar

Uppbyggnaden av forskningen ska enligt fakultetens PM ske under tre år (2020-2022). För IPKLs del gäller att vår forskning kan beskrivas i fyra forskningsteman som är mogna och två teman som ska organiseras och utvecklas under vt20. Våra ekonomiska prioriteringar avspeglar detta.

Vi avser att använda de tillkommande resurserna (i kombination med befintliga resurser) på följande sätt (detaljerad innehållslig beskrivning i bilaga 2):

- Prioritering 1. Två *doktorandanställningar* med inriktning mot fritidshem att knytas till tema 1 och tema 4. Dessa anställningar motiveras av forskningsbehov och av institutionens utbildningsuppdrag.
En *doktorandanställning* med inriktning mot lärande och IT (tema 3).
En *doktorandanställning* med inriktning mot lärande i professioner alt högre utbildning (tema 6).

Examensämnen för dessa doktorander diskuteras i samband med utlysningarna.

Prioritering 2. *Forskningstid* för anställda lektorer, fyra lektorsutrymmen om 50 procent under tre år med början 2020/2021. Tre av dessa utrymmen kommer att rymmas inom externt utlysta lektorstjänster (tillsvidare). Processen för dessa rekryteringar startar februari 2020 och följer gängse arbetsgång (LFN, externa sakkunniga etc.). Ett utrymme utlyses internt på institutionen genom intresseanmälan. Processen att fördela detta forskningsutrymme sker genom ett förenklat sakkunnigförfarande med en extern bedömare. Viceprefekt för forskning bereder ärendet och samråder med forskningsrådet, prefekt beslutar. För fördelning mellan forskningsteman, se tabell 2.

Prioritering 3. *Forskningstid* för anställda lektorer (som ännu ej är docenter), sex lektorsutrymmen om två månader (måste utnyttjas under vt20/ht20). Förutom forskningstid i tjänsten utses en mentor och lektorn förväntas använda del av tiden samlat, t.ex. i form av skrivarveckor. Forskningstiden kan sökas av *alla lektorer* vid institutionen och ansökan ska innehålla en förklaring av hur man avser att forskningen ska ingå i och stärka något av de sex forskningsteman. Förutom eget vetenskapligt arbete ska sökande kort skissera en eller flera forskningsansökningar som arbetet avser generera. Process och beslut för fördelning av forskningstiden bereds av viceprefekt för forskning i samråd med forskningsrådet, beslut fattas av prefekt. Bedömning görs utifrån sedvanliga kriterier för vetenskapliga meritering där ansökans kvalitet och de egna vetenskapliga meriterna avgör.

Prioritering 4. En postdok med inriktning mot kvantitativa metoder (tema 1)

Prioritering 5. Två gästprofessorer, en vardera vid temana 5 och 6.

För den framtida planeringen gäller också att tilldelade externa forskningsmedel kommer att vara viktiga för vår medelsdisponering. I dagens läge ser vi att det finns behov rekrytering av professorer och lektorer i samband med pensionsavgångar och det bör finnas ytterligare utrymme för forskningstid och doktorandanställningar, särskilt för forskningsteman och forskare som varit framgångsrika att vinna medel i konkurrens. På sikt kommer huvuddelen av våra fakultetsresurser att användas för att matcha externa projektbeviljningar genom samfinansiering av doktorandanställningar eller forskningstid för anställd personal. En sådan modell maximerar möjligheterna till forskning vid IPKL.

5. Disponering av rambudgeten

Ovanstående förslag leder till att rambudgeten från fakulteten disponeras som följer.

	2020	2021	2022	2023
4 doktorander	1,6	3,2	3,2	3,2
6 lektorsutrymmen à två månader	1,5 (egen satsning)			
2 lektorer med postdokliknande förutsättningar 50% forskning i 3 år	0,7	1,4	1,4	0,7
1 post doc:	0,65	1,3	0,65	
2 lektorer med postdokliknande förutsättningar 50% forskning i 3 år		1,4	1,4	1,4
2 gästprofessorer på deltid			1	
SUMMA	4,45	7,3	7,65	5,3
<i>I programmet:</i>	<i>3,4</i>	<i>6,8</i>	<i>6,8</i>	<i>3,4</i>

Kostnadsberäkningen inkluderar vissa satsningar som görs med medel som finns tillgängliga utöver de tillkommande fakultetsmedlen. De 1,5 miljoner som används för sex lektorsutrymmen om två månader (post två ovan) tas exempelvis ur institutionens reguljära medel.

Bilaga 1 Utveckling av forskningsteman vid IPKL

Nya och nygamla forskningsteman (från 2020)	Kollegier och seminarier som finns i nuvarande organisation (2019) att koordineras och kommuniceras inom respektive tema	Sorterar nu under befintliga KAM
Förskolan (och fritidshemmet) som institution, dess professionsutövning, kvalitet och utveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Policy, kvalitet och barns lärande 	ECE
Förskolans didaktik och barns lärande	<ul style="list-style-type: none"> • Didaktik och barns lärande • Lärande, undervisning och lärande i förskola för social och kulturell hållbarhet • Early literacy learning and awareness • Early mathematics learning and awareness 	ECE
Lärande och IT med inriktning mot för/skola och högre utbildning	<ul style="list-style-type: none"> • Sociokulturella och dialogiska studier • Technology and knowledge 	LIT(+PIL)
Ungdomar i utsatthet	<ul style="list-style-type: none"> • Barn, ungdom, kultur och lärande • BUKL högre seminarium • Kritiska studier av våld i skola och samhälle 	BUKL(+SI)
Barn och barndomar	<ul style="list-style-type: none"> • Barn- och barndomssociologiska kollegiet • Global childhoods 	BUKL/ECE
Bildningspraktiker i utbildning och samhälle		BUKL/LIT(+PIL)

En diskussion av den strategiskt viktiga frågan om hur forskningsteman ska beskrivas på rubriknivå kommer att föras under våren även för de forskningsteman som redan är etablerade. Beteckningarna på både etablerade och tillkommande forskningsteman i uppställningen ovan är riktninggivande men preliminära. Exempelvis kan temat om lärande och it omformuleras till Samhällets digitalisering, utbildning och lärande (eller liknande) för att betona samhällsförankring och dynamiken i samspelet mellan digitalisering och utbildning.

Bilaga 2 Rekryteringsprogram (prioriteringar gjorda i samråd med forskningsledare)

	Rekrytering som påbörjas 2020	Rekrytering som påbörjas 2021	Kommentarer om redan påbörjade rekryteringar
Förskolan (och fritidshemmet) som institution, dess professionsutövning, kvalitet och utveckling	Doktorand #1 inriktning fritidshem (och t.ex. strukturella villkor för lärande i fritidshem) Postdok inriktning kvantitativ metod		
Förskolans didaktik och barns lärande	Postdokliknande förutsättningar #1 och #2: 50% forskning i 3 år inriktning matematik alt. fler/språkande eller ev. annat förskolepedagogiskt område (t.ex. natur/teknik) – extern rekrytering		Tillkommer ev medfinansiering för del av lön till fyra doktorander (adjunkter) i forskarskola, antagning HT20
Lärande och IT med inriktning mot för/skola och högre utbildning	Doktorand #2 inriktning IT och skola; lärares arbete/digital kompetens, skolledning och digitalisering	Postdokliknande förutsättningar #3: 50% - extern utlysning	En postdok är under utlysning, samfinansieras, anställs VT20
Ungdomar i utsatthet	Doktorand #3 inriktning fritidshem (och t.ex. mobbning, vardagsrasism el likn)	Postdokliknande förutsättningar #4: 50% forskning i 3 år, koppling till Stena-programmet	En postdok är under utlysning, samfinansieras, anställs VT20
Barn och barndom	6 lektorsutrymmen à 2 månader för forskning (kan sökas även för tema 1-4 och 6, se prio 3 ovan. Utifrån samtal med lektorer, spår vi att detta tema sannolikt blir högt representerat för just denna finansiering)	Gästprofessor deltid #1	
Bildningspraktiker i utbildning och samhälle	Doktorand #4 inriktning mot lärande i professioner alt högre utbildning	Gästprofessor deltid #2	

